

elfaristol

Revista informativa quadrimestral de la Federació Valenciana de Dolçainers/res i Tabaleters/res

les colles

Segón Premi del I Concurs de Portades
amb motiu del relançament de la revista El Faristol.

Autora: Maria Ortega Ferrer (Colla d'Al-mansàf).

004 1r quadrimestre 2021

XIRIMITA RÀDIO

Punt de trobada de la música al voltant dels
nostres instruments més tradicionals.

Emissora de divulgació sense ànim de lucre, tot autor, compositor,
arranjador o executant que no vulga que la seua música es publique
en aquesta emissora pot enviar un correu electrònic a
comunicacio@xirimita.com
i li donarem de baixa en les nostres emissions.

A tots els que aporten la seua música a aquestes emissions, moltes gràcies.

Ens pots enviar missatges tant de text com de veu al:

WhatsApp +34601308850

o al correu comunicacio@xirimita.com

elfaristol

Per tal que aquest projecte tinga una continuïtat necessitem
la col·laboració de totes les nostres col·les.
Ens podeu enviar qualsevol informació que cregueu interessant
per a publicar, així com qualsevol dubte i/o suggeriment al correu

elfaristol@xirimita.com

**GENERALITAT
VALENCIANA**
Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

INSTITUT
VALENCIÀ
DE CULTURA

TURISME
COMUNITAT VALENCIANA

elfaristol

Revista de la Federació Valenciana
de Dolçainers/res i Tabaleters/res

elfaristol 004 1r quadrimestre 2021

Edita: FVDiT

Equip de redacció:

Paco de Domingo
Susi Gabarda
Eduard Caballer
Ramón Ventura
Eva Ortiz
Joan Josep Trilles

Col·laboradors:

Paloma Mora
Vicent Borrás "Faenes"
Joan Josep Trilles
Josep Alemany
Colla Xarangaína
Colla la Socarrà
Héctor Llorca
Andrés Felici Castell
Nova Percusió
Salvador Esteve
Eduard Caballer

Disseny i Maquetació:

SP disseny i fotografia

Impressió:

Colores Gráficos Castellón

Dipòsit Legal: CS 598-2020

La FVDiT no es fa responsable
de les opinions vertides pels
seus col·laboradors.

FEDERACIÓ VALENCIANA
DE DOLÇAINERS/RES
I TABALETES/RES
C/ de les Illes Canàries 157
46023 València

www.xirimita.com

sumari

Editorial

04 Voler és poder

Projectes federatius

05 #tornarem

Articles d'investigació

06 Consciència i formació corporal en les
Arts Escèniques

09 Parlem del Tabalet?

14 Referències sobre la dolçaina a l'Arxiu
Municipal de Castelló

Notícies

17 Festacarrer d'Ondara

Les nostres Colles

18 Colla Xarangaína

21 Colla La Socarrà

24 Colla Els Valerios

Actualitat

26 José Castell, fundador de la primera
Escola de Dolçaina, in memoriam

Lutiers

30 Memòria NP Drums

Aniversaris

32 Colla d'Algemesí

Algunes ressenyes

34 Dos segles de música

34 La Foiospèdia

35 I Concurs de portades "El Faristol"

*donada la situació actual, hem suprimit la secció
Agenda, de manera excepcional, en aquest número.
Esperant i desitjant poder omplir-la
d'esdeveniments a les pròximes edicions.

“Voler és poder”

Salutacions, amigues i amics.

Ens ha tocat viure un temps d'incertesa on hem deixat d'assajar, hem deixat d'acomplir les actuacions i tots els projectes que durant tant de temps hem estat preparant amb il·lusió.

I aquesta il·lusió és la que no ens ha de faltar mai per a seguir avant amb nous projectes i si cal, reinventar-nos per a dur a terme els que teníem previstos.

Esperem que l'arribada de les vacunes, aconseguirem una treva que ens ajude a seguir lluitant en primera fila per la nostra música més pairal.

Com podreu comprovar l'agenda de la revista està buida, en aquestes dates estaria plena d'actes i assajos previs a festes que mai pensàvem que no s'anaven a realitzar.

Com deia no sé qui, "voler és poder".

18 de juliol de 2020 Trobada FVDiT a Sant Joan d'Alacant amb “El Senill” de Torreblanca i “Els Amuntegats” de Sant Joan d'Alacant. Primera Trobada després del confinament. Seguint totes les mesures de seguretat, amb mascaretes, distància, per unitats familiars... #cultura segura

Ens unirem hui més que mai per a eixir d'aquest sot, si cap més reforçats que abans.

En aquest número de la nostra revista, gràcies a vosaltres, a les vostres aportacions, hem pogut consolidar els nostres objectius. Cal seguir així, tots hem d'aportar el millor que tenim per fer possible que aquest mitjà d'informació servisca per a conèixer millor la nostra gent, les nostres realitats.

Des de la FVDiT ficarem totes les eines possibles per donar-vos suport en tot moment. Vos encoratgem per seguir fent la bona feina que tots sabeu fer.

Amunt amigues i amics, cuideu-vos molt, tots sou molt necessaris per a tornar amb més força.

Una abraçada, El Faristol.

#tornarem

Comencem un any el qual tots sabem que serà difícil i és per això que tenim que seguir treballant per la visibilitat de les nostres colles i de l'associacionisme que ens manté units com a col·lectiu de músics.

Per damunt de totes les circumstàncies de la pandèmia de la Covid-19, intentarem fer el XXII Aplec FVDiT a Tales, que no vam poder celebrar l'any passat, i recordar el primer aplec celebrat a la Comunitat Valenciana l'any 1978. I esperem fer també el XXIII Aplec FVDiT a Callosa d'en Sarrià, per celebrar l'aplec que es celebrà l'any 1981, fa quaranta anys.

També dins dels projectes d'enguany ens plantejem a partir de l'estiu, sempre que siga possible, realitzar trobades: a la Vall d'Uixó (Plana Baixa); a Vallanca (Racó d'Ademús); a les comarques de Castelló; a les comarques zona nord província València; d'escoles a Petrer (Valls del Vinalopó); entrada de Colles a la Ciutat de València; a la Marina Alta...

Col·laborarem com de costum en: la Tabalà Joan Blasco organitzada per la Falla Plaça Dr. Collado de València; l'Aplec de la Falla Na Jordana a València; Homenatge a Joan Blasco organitzat per la Falla Joaquín Costa-Borriana de València; Mostra de dolçaina "Amb la llavor, dolçaina i tabal" organitzat per la Colla La Llavor d'Almenara...

Seguirem amb activitats junt amb les diputacions: "Diputació és cultura, Diputació és música: dolçaina i tabal" a Alacant; amb el RETROBEM 2021 de València; i al "Dolç Festival ·Diputació de Castelló 2021".

Estrenarem el Premi de Composició "Joan Blasco" amb la col·laboració de l'Institut Valencià de Cultura, i també seguirem col·laborant amb els diferents premis que ja estan consolidats així com diferents festivals de música tradicional.

La nostra Colla Federal de la FVDiT farà jornades de convivència i formació dels components de la mateixa amb el seu director, Mario Roig Vila, per a preparar el concert presentació del I Premi de Composició "Joan Blasco". També seguim amb el projecte de Xirimita Ràdio, amb un conveni de col·laboració amb el Departament de Ciències de la Comunicació de la Universitat Jaume I de Castelló.

Després de la bona acollida rebuda, seguim avant amb la nostra revista "El Faristol" per traure tres números a l'any. Vos recordem que esperem les vostres aportacions i articles.

Després del documental "Herència de futur", seguim amb "Orígens de la FVDiT", contactar amb les 18 associacions que van engendrar la nostra FVDiT, la primera Junta Directiva amb Paco Vicedo com a president.

Estem potenciant les xarxes socials i donant impuls a la comarcalització del nostre país amb reunions informatives singulars i amb producció musical de les nostres agrupacions.

Tota aquesta programació estarà pendent de les mesures i protocols de la Conselleria de cara a la Covid-19. Esperem poder eixir prompte d'aquest estancament social i poder tornar a tocar als carrers dels nostres pobles el més aviat possible.

Gràcies a tots !!!
Junta Directiva FVDiT

Consciència i formació corporal en les arts escèniques

Dra. Paloma Mora i Goterris

Amb freqüència es constata la poca importància que es concedeix a l'actitud i el coneixement corporal davant situacions d'estrés i d'ansietat, on els elements de bloqueig i crispació solen aparèixer com a constants en alguns estudiants així com en professionals de les diferents arts escèniques i de la música en particular, arribant en moltes ocasions a minvar les seues possibilitats, i la seua capacitat d'aprenentatge i d'interpretació.

Si considerem a l'actitud i als coneixements corporals fonamentals per aconseguir una educació integral dels joves, futurs professionals de les arts escèniques, i si el principi de l'educació és el desenvolupament integral de la persona⁽¹⁾, i segons Piaget:

L'objectiu principal de l'educació és formar homes capaços de fer coses noves que no repetisquen simplement el que altres generacions han fet: homes que siguen creatius, que tinguen inventiva i que siguen descobridors. El segon objectiu de l'educació és formar ments amb la capacitat d'exercir la crítica, que puguem comprovar per si mateixes el que se'ls presenta i no ho accepten simplement sense més. (Citat en León, 2006, p.5)

És necessari que aquests individus disposen de certa capacitat de consciència corporal posat que aquesta suposa el mitjà fonamental per canviar i modificar les respostes emocionals i motores que el nostre cos ens transmet. Això és a causa d'anomalies o canvis en la nostra vida quotidiana que ens aporten la capacitat d'escollir i actuar en funció d'ells.

“Quan arriben les dates dels exàmens, per a alguns alumnes comença un calvari, del que de vegades és difícil sortir. Apareixen sentiments d'inseguretat, angoixa, por, bloquejos, etc.” (Rodríguez, Sense Data, p.2). D'igual manera, a molts artistes els passa el mateix quan els arriba l'hora de sortir als escenaris.

D'aquesta forma, el treball de consciència corporal es converteix en una aportació fonamental en la formació de tota persona. Serà imprescindible un coneixement mínim de l'anatomia com de les diferents tècniques posturals i de treball corporal que, amb la finalitat de què perduren en la persona, s'han de desenvolupar a través de l'experiència pràctica, tant en el context individual com en el grupal.

La necessària capacitat d'autoobservació, que pot ser utilitzada com a estratègia d'avaluació o com a estratègia de tractament (motivació i component actiu del tractament) (Benguría et al., 2010, p. 34), es converteix així en una experiència educativa gratificant que aporta un epíleg prou significatiu en els joves. També enceta un interessant camí per a tothom, ja que com a persones que són, aquestes vivències els seran útils en qualsevol situació de les seues vides.

S'hi poden enumerar una sèrie de fonaments principals de la consciència corporal, del descobriment i la presa de consciència d'un mateix (Taula 1), necessaris per a arribar a tenir un desenvolupament òptim de la consciència del propi cos. Per afavorir aquest desenvolupament és necessari a més, tenir en compte una sèrie d'aspectes (Taula 2) indispensables perquè aquest desenvolupament es pugui efectuar.

(1)Declaració dels drets de l'Home, Declaració dels drets del nen, Constitució Espanyola de 1978, LOGSE de 1990, LOE de 2006 i LOMCE de 2013.

Encara que es poden trobar aquests mateixos fonaments i aspectes principals de la presa de consciència corporal en multitud de llibres, articles, pàgines web i blogs, per a l'elaboració d'aquestes taules s'ha pres a Espinosa (2009) com a referència:

Taula 1. Fonaments de la consciència corporal	
1.	Presa de consciència de la respiració
2.	Identificació i autonomia de tots els moviments
3.	Control de la motricitat fina de les mans i els dits
4.	Lateralitat dels moviments
5.	Expressió, creativitat i improvisació
6.	Desenvolupament expressiu dels sentits i les sensacions
7.	Coneixement global i segmentari del propi cos
8.	Elements principals de cadascuna de les parts del cos en si mateixos i en els altres individus
9.	Mobilitat-immobilitat
10.	Canvis posturals (tombat, de peus, de genolls, assegut,...) Com afecten aquests a la percepció del cos i a la interpretació
11.	Desplaçaments, salts, girs (d'unes postures a unes altres) Com afecta el moviment a la interpretació
12.	Agilitat i coordinació global
13.	Noció i mobilització de l'eix corporal
14.	Equilibri estàtic i dinàmic
15.	Coordinació óculo manual

Taula 2. Aspectes principals de la presa de consciència corporal	
1.	Prendre consciència del cos com a element expressiu i vivencial
2.	Conèixer, desenvolupar i experimentar els elements de l'expressió: espai, temps i moviment i totes les seves combinacions
3.	Conèixer, desenvolupar i afavorir la comunicació intrapersonal, interpersonal, intragrupal i intergrupar
4.	Treball en grup
5.	Vivenciar situacions que afavorisquen l'autoconeixement, la percepció, sensibilització, desinhibició, un clima de llibertat i creativitat

De vegades, es poden experimentar per mitjà del treball en parelles o en grup sensacions o moviments en músculs, ossos o articulacions, que no es poden descobrir en el propi cos, i per entendre la manera de funcionar d'aquest, és fonamental l'experimentació amb el mateix, reforçada amb explicacions més teòriques.

“Herbart estipulava que si unes experiències segueixen a unes altres, cal seguir els passos que permeten associar, connectar i crear nous coneixements.” (Martínez, 2004, p.1) És per això que es proposa per a aquesta recerca un mètode d'ensenyament-aprenentatge teòric-pràctic, obert en tot moment a canvis, ja que com el mateix Martínez (2004) diu:

“L'experiència ens demostra que cap mètode conegut té èxit amb tots els alumnes ni aconsegueix tots els objectius. La nostra tasca consistirà doncs, a aportar un ambient d'ensenyament en el qual poder educar als alumnes amb una varietat de maneres que faciliten el seu desenvolupament.” (p.2)

Per aconseguir aquest fi és imprescindible deixar de ser pudorosos, i estar relaxats i oberts a experimentar quan es tracte de treballs per parelles o en grup, si se sent vergonya o s'està pendent de què diran els altres, o que em veuran o em deixaran de veure si faig això o allò, no serem capaços de mostrar el cos amb naturalitat i no podrem percebre amb naturalitat el dels altres. Simplement s'ha de tenir clar que sempre no s'estarà d'humor per realitzar aquest tipus de treball corporal, i que en aquestes ocasions pot ser més profitós acceptar aquest fet i comunicar als altres que no es desitja o que no s'està preparat per a aquesta pràctica, mentre es roman com a simple observador veient com experimenten els altres.

De manera general es pot dir que amb un adequat desenvolupament de tots els elements de la consciència corporal no només s'aconseguirà un bon control del cos, sinó que també es brindarà l'oportunitat de desenvolupar diversos aspectes en l'ésser humà, tals com les emocions, l'aprenentatge, autoconeixement, autocontrol, etc.

Tots els elements desenvolupats de manera progressiva i sana, sota un estat de complet benestar físic, mental i també social (OMS, 1948), aconseguiran crear persones saludables i amb èxit tant internament com externament.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Benguría et al. (2010). Observación. Métodos de investigación en educación especial. Madrid: Universidad Autónoma de Madrid.
- Constitución de la Organización Mundial de la Salud (OMS), aprobada en la Conferencia Internacional de Salud de 1946, y que entró en vigor el 7 de abril de 1948. Glosario de Promoción de la salud. Traducción del Ministerio de Sanidad. Madrid (1999).
- Espinosa (2009). Conciencia corporal. Recuperado el 04 de enero de 2017, de <pedagogia.blogspot.es/1240254900/>
- León, C. (2006). Guía para el desarrollo del pensamiento crítico. Perú: Fimart S.A.C.
- Martínez, N. (2004). Los Modelos de enseñanza y la práctica de aula. Murcia: Universidad de Murcia.
- Mora, P. & Peñalver, J.M. (2017). Com motivar l'alumnat de l'ESO a través de l'àrea de música? La formació corporal com a recurs didàctic. En: Anuari de psicologia de la Societat Valenciana de Psicologia, Vol 18, N° 1, pp. 79-106.
- Rodríguez, M.F. (Sin Fecha). Técnicas para el control de la ansiedad en los exámenes. Madrid: Universidad de Educación a Distancia. Recuperado el 04 de enero de 2017, de <https://qinnova.uned.es/archivos_publicos/qweb_paginas/3439/controldeansiedad.pdf>

PARLEM DEL TABALET?

Vicent Borrás "Faenes"

Parlar del tabalet des de l'etimologia, classificació, evolució o funcionalitat, seria preparar un refregit de la informació que actualment hi ha. Si encara no coneixeu <memoriesduntabalet.blogspot.com>, vos anime a visitar-la. Pau Llorca ens hi ofereix una aclaparadora (en el bon sentit de la paraula) pluja de dades de tot tipus que de segur sorprendrà a més d'un. Recomane, entre d'altres:

EL TABAL: BREUS APUNTS PER A UNA HISTÒRIA DE L'INSTRUMENT (1), (2), (i 3)

Des de la meua experiència personal vos llance esta proposta: reviseu els components del tabalet i els accessoris que utilitzem, tot analitzant avantatges i inconvenients a l'hora de manipular, substituir algun component o triar-ne de nous.

El referent que utilitzaré seran els tabals de 25'4 cm (10"), 30,5 cm (12") ó 35'6 cm (14"), sense parlar de models concrets, tensats per un sistema de cordes i tensors de cuir (sistema francès), comercialitzats des dels anys 70 del segle passat.

ELS COMPONENTS DEL TABALET

ELS PARXES (MEMBRANES O PELLs)

N'utilitzem dos amb característiques molt diferenciades.

PARXE DE DALT O BATEDOR

Hi ha al mercat una gran varietat. En el primer que hem de fixar-nos és en la densitat. Hem de buscar parxes no molt grossos per tal que generen un so amb harmònics que controlarem amb els apagadors. Si colpeges un parxe molt dur, notaràs que reboten menys les baquetes que amb d'altres més prims.

Parxes que m'agraden:

Ací teniu una selecció per ordre de preferència:

- Remo *Fyberskin 3 Diplomat*: a la vista presenta una fibra pegada al parxe sintètic imitant la pell que també actua subtilment de regulador d'harmònics. Estèticament està molt aconseguit, és molt resistent i la fibra aguanta moltíssim sense desenganxar-se.
- Evans *Calfone*: semblant a l'anterior, la fibra aguanta molt, però es despega abans.
- Remo *Skyntone*: este parxe és d'una fibra que imita la pell (no està pegada com els anteriors).
- Evans *Strata 250*: parxe amb una capa de pintura no rugosa en un to verdós.

Tipus de parxes que no m'agraden per al tabalet:

- Els parxes sintètics transparents (*clear*) o blancs, a més de per la seua estètica, generen més harmònics que altres. Podem trobar també una variant amb un parxe negre pegat al mig, però que no li aporta res al tabal.
- Els parxes *coated* (terminologia anglosaxona) ofereixen un acabat rugós produït per una capa de pintura que porta per damunt. Eixa rugositat treballa com un paper d'escatar i, a la llarga, al colpejar el parxe batedor de forma tant contínua per la forma que tenim de tocar, les olives de les baquetes es desgasten i s'aplanen.
- Els parxes tipus *Fyberskin* més gruixuts (*Ambassador*, *Emperor*), perquè són massa durs i generen un so més sec i també més resistència al colp de les baquetes.
- Els parxes *d'oli* o *doble capa* són massa gruixuts, el seu so el trobe massa greu i al tocar no reboten bé les baquetes, cosa que et pot provocar cansament en els braços abans que amb altres models.

Per netejar els parxes:

Amb un cotó-en-pèl humit d'alcohol. Passa'l per tota la superfície. Si no queda net, aplica dissolvent d'esmalt d'ungles o acetona.

Si vols esborrar o difuminar la tinta de la marca del parxe, passa insistentment un cotó-en-pèl humit amb dissolvent d'esmalt d'ungles o acetona (açò no val per a les *coated* perquè li faries un pelat a la pintura).

PARXE DE BAIX O BORDONER

Pocs són les parxes bordoners de 10" i 12" que hi ha a les botigues. De 14" trobarem més varietat.

Parxes que m'agraden:

Hem de triar-ne un el més prim possible perquè, a menys densitat, més sensibilitat, i els bordons vibren amb més facilitat. Si anem a comprar-ne un i no tenim informació del fabricant, podem notar la diferència entre ells simplement amb el tacte mantenint el parxe entre els dits gros i índex.

Parxes que no m'agraden:

Caldrà triar entre blancs i transparents. Estèticament em decante pels blancs.

Per netejar els parxes

Amb cotó-en-pèl humit d'alcohol. Passa'l per tot el parxe. Si encara queden restes, aplica dissolvent d'ungles o acetona en lloc de l'alcohol.

En tabals més antics, al canviar els parxes, potser notes que no ajusten tant bé com els anteriors. Açò és perquè l'estandardització de les mides en polzades està condicionada per l'aparició de marques estrangeres. Abans ens abastíem de fabricants nacionals i les mides eren en centímetres. Com a resultat, pot donar-se una diferència de mil·límetres entre un antic i un de nou però, en principi, no hauria de donar-nos massa problemes.

L'APAGADOR D'HARMÒNICS

Necessitarem un controlador d'harmònics generats quan colpegem el parxe batedor. Per aconseguir-ho, farem servir un apagador. Estos harmònics depenen de molts factors: la forma de tocar de cadascú, parxes i baquetes que utilitzem, etc. És per això que haurem de fer proves per trobar l'apagador que ens satisfaga.

Quin utilitze:

Un parxe que he retallat de l'aro d'alumini, al centre del qual he practicat un gran orifici, deixant un aro d'uns dos o tres dits que he encastat dins del parxe batedor.

Quins no m'agraden tant:

- Muffle: l'he utilitzat molts anys i no m'agrada perquè li lleva dinamisme al parxe i genera un so massa sec.
- Tires de *tesamoll* per a juntes de finestra que trobem a les ferreteries.
- Apagador regulador interior que va instal·lat amb alguns tabals de 14". L'he utilitzat poquíssim en tabals.

- *Si no tens l'apagador que utilitze jo i necessites canviar el parxe de dalt, prova a fer el que he apuntat abans.*

- *Si tens muntat un muffle al tabal, prova a llevar part de l'espuma, deixant tres trossos de tres o quatre dits d'ample col·locats en triangle, assegurant-los a la base amb cinta adhesiva de doble cara. Muntat de nou el tabal, notaràs que el rebot de les baquetes i el so milloren molt.*

- *Altra solució: col·locar el tesamoll ample baix del parxe batedor que pegarem al cos del tabal. Caldà fer proves per trobar la posició adequada de les tires.*

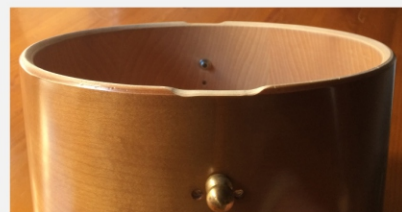
EL COS DEL TABAL

Fabricat amb una combinació de fustes laminades, tots són vàlids, a menys que pel temps cleuille la fusta o es desengole. Caragolat al cos trobem el sistema bordoner amb el sistema tensor i el punt d'amarratge.

Com netejar-lo:

Refrega un drap impregnat de reparador de mobles per la part exterior del cos i, a més de netejar, dissimularàs marques en la fusta. Has de tindre en compte que a la part interior del tabal només es torcarà la pols amb un drap sec però no li s'aplicarà cap producte perquè perdrà sonoritat.

- *Si els bordons no s'ajusten bé al parxe, amb molta cura i paper d'escatar, pots fer dos xicotets rebaixos en el cos del tabal d'un mil·límetre o dos per on passen els bordons.*
- *Si posem enganxines al cos del tabal, tindrem el problema que si volem treure-les ens costarà molt i potser queden marques perquè la cola de l'enganxina ha penetrat en el vernís.*

EL SISTEMA BORDONER

Format pel bordons que recorren pel parxe de baix, el buló o punt d'amarratge col·locat a una part del cos del tabal on es lliguen els bordons, i el pont amb l'eix i la rosca tensora a l'altra part.

Els bordons que utilitze:

Fabricats amb fils de niló entorxats amb un fil de coure poc espès amb un gruixut semblant a una corda entorxada de guitarra. Estes característiques li donen més elasticitat i s'ajusten millor al parxe de baix. S'utilitzen en una gran varietat de tambors.

Els bordons que no m'agraden:

- Bordonera metàl·lica: als anys 70 els tabals es muntaven amb una bordonera de molls metàl·lics imitant, amb poca fortuna, la de les caixes clares. Deixàrem d'utilitzar-la per la vibració irregular i so metàl·lic.
- Cordes de guitarra: substitutes de la bordonera de molls, la quarta i la sisena eren les que utilitzàvem. El problema que presenten és la gran rigidesa del material que fa que no s'ajusten bé al parxe.

També podem trobar bordons de budell per a qui vulga experimentar, però has de tindre en compte que acusen els canvis d'humitat de l'ambient.

El buló o punt d'enganxament :

Hi ha diversos sistemes.

- El buló: peça de metall arrodonida cargolada al cos del tabal. És el més còmode.
- Plaques cargolades al cos del tabal on es pressionen els bordons. Este model presenta la dificultat de controlar la tensió dels bordons en col·locar-los.

El pont tensor:

Al llarg d'estos anys són diversos els models utilitzats. Pràcticament tots compleixen la seua funció, llevat d'una peça que encara es munta en una fàbrica (l'eix on estan enganxats els bordons és redó amb una pestanya que passa per una guia del pont). No està ben dissenyada i, quan intentem tensar els bordons amb la rosca, la pestanya de l'eix es descol·loca i també gira, perdent així efectivitat la tensió. L'única solució és canviar tota la peça (pont, eix i rosca).

Si has de canviar-lo, recomane el de NP perquè l'eix és quadrat i això evita el problema descrit abans. Vigila perquè potser els orificis del pont nou i el cos del tabal no coincideixen. Si és així, hauràs de rectificar només un orifici del cos.

EL SISTEMA TENSOR

És l'entramat fet pels aros, la corda i el tensors. Estos provocaran la tensió dels parxes al desplaçar-los.

AROS Ó CERCOLETS

N'utilitzem dos diferenciats: aro de dalt i aro de baix. Els dos tenen orificis (8, 10 o 12 depenent de models) per a l'encordat:

- El de dalt porta cargolat un penjador.
- El de baix presenta espais per al pas dels bordons ja siga un de sol o diversos més menuts per a separar els bordons.

Aros que m'agraden:

Són aquells que tenen una altura reduïda. Si tens els aros alts on massa vegades hauràs colpejat sense voler, tens la opció de canviar-los. Ho notaràs quan toques.

Per netejar els aros o cercolets:

Quan desmuntas el tabal, neteja'ls amb un tros de tela de cotó humit amb reparador de mobles. A més, dissimularàs possibles ferides de la fusta.

Si tens un tabal de la primera època i en vols canviar els parxes, potser no ajusten bé per la diferència de mides.

ENGANXE PER PENJAR-SE EL TABAL

Peça metàl·lica cargolada al aro de dalt. Actualment tenim dos tipus d'enganxament a l'abast.

Quin m'agrada:

El que és només un ganxo que pengem directament a la corretja bandolera o arnés.

Quin no m'agrada:

Hi ha un que és una peça metàl·lica amb un orifici. La part positiva és que una vegada te l'has penjat, no es despenja involuntàriament. El problema que presenta és que no es pot enganxar directament i necessites un mosquetó per a unir el tabal a la corretja o arnés. Esta manera de penjar-se'l no és tan ràpida com l'anterior.

LA CORDA

Jo faig servir 9 metres per a un tabal de 12" i 7'5 metres per als de 10". Estes llargàries atenen a la meua manera d'encordar els tabals, amb dues passades de corda per baix (en compte d'una que és l'habitual), i una ansa per dur còmodament el tabal a la mà. El seu gruix, 4 o 5 mil·límetres. Per als tabals de 14", la llargària dependrà del nombre d'orificis dels aros i l'altura de l'instrument.

La que utilitze:

És de cànem. És molt mal·leable, cosa que fa que, quan canviem la corda, s'ajuste molt bé quan passa pels diferents forats dels aros. A més, manté molt bé la tensió al llarg del temps. Es pot arribar a notar que és un poc sensible als canvis d'humitat ambiental, sense arribar a ser un problema: amb humitat augmenta un poc la tensió i amb ambient sec en perd un poc.

La que m'agrada menys:

De cotó: este material natural és més suau al tacte, però hem de retensar la corda unes quantes vegades al llarg de l'any. També s'embruta més per la pols, el tacte de les mans i fins i tot dels tensors de cuir.

Les que no m'agraden:

- De pita: fibra natural més rígida i vasta al tacte que el cànem. Ofereix més dificultat a l'hora d'ajustar la corda quan la posem.
- Sintètica: molt agressiva per a les mans quan estirem d'ella per tensar-la.

Per sanejar la corda de cànem:

Si amb el pas del temps pareix que la fibra ha perdut consistència o la veus bruta, pots desmuntar el tabal i deixar la corda a remull amb aigua i un grapat de sal que prèviament hi hauràs diluït. Remou enèrgicament la corda de tant en tant. Al cap d'unes hores, renta-la i deixa-la secar. Ara toca tornar a cordar el tabal i de segur notaràs diferència.

ELS TENSORS

Fabricats amb pell, podem trobar dues maneres de mantindre la seua forma i funcionalitat:

- Rematxats
- Encreuats sense cap rematx.

Què fer si es desplaça algun tensor:

Humir les puntes dels dits gros i índex amb un poc de saliva i aplica-la a la corda on ha d'estar situat el tensor. Tornarem a desplaçar el tensor al seu lloc i, amb tota probabilitat, es mantindrà. En cas que el problema continue, una solució és fregar, per la zona de la corda afectada, un trosset de resina que podem comprar a les drogueries.

La pell es resseca pel temps i clevilla. La solució és nodrir-la amb crema de mans o greix per a sabates.

ELS ACCESSORIS

LES BAQUETES

Encara que n'hi ha alguns concebutos per al tabalet, es fan servir models molt variats, depenent del gust de l'interpret o d'altres condicionants. A mi m'agraden les baquetes no tan llargues com les de caixa, amb l'oliva grossa amb forma lleugerament allargada. Són ideals per a treure un so més greu que no li va gens malament al tabal.

Quines utilitze:

- Baquetes amb un grapat d'anys, de palissandre, model curt de Paco Bessó. Tenen un pes genial.
- Baquetes de hickory de NP model llarg (hi ha model estàndard per a menuts). Estes baquetes estan inspirades en el model de Paco, però amb el rebaix de l'amarrament desplaçat. Pesen menys, però em trobe molt còmode tocant amb elles.

Quines no m'agraden:

- Les de caixa. Trobe que són excessivament llargues per al tabal, sobretot els de 10 i 12" i, a més, solen tindre l'oliva molt prima, cosa que genera encara més harmònics al colpejar.
- Les de tambor. Al mercat trobem una gran varietat de baquetes molt grosses i amb olives excessives. Són més incòmodes i pesades, raó per la qual produeixen major cansament al tocar. A més, el colp contra el parxe és massa agressiu i sec.

Cada vegada és més difícil trobar fustes com el palissandre.

LA CORRETJA DE PENJAR

És fonamental trobar la que ens fa sentir còmodes al caminar i tocar.

Quina utilitze:

Tipus arnés perquè fa que el pes de l'instrument quede distribuït en els dos muscles. NP ha comercialitzat un model amb dos grandàries: xiquets i adults. El seu disseny ha tingut en compte la comoditat de les tabaletes.

Quina m'agrada menys:

La de tipus bandolera, depenent de la col·locació em trobava més o menys a gust:

- Descansant sobre el muscle dret, el tabal es girava cap a l'esquerra i no podia tocar.
- Descansant sobre el muscle esquerre, el tabal es desplaçava cap a la dreta i havia de buscar solucions.

Quines no m'agraden:

- Model militar. Excessivament ampla per al pes del tabal, cosa que fa que no s'ajuste bé al cos.
- Models excessivament acolxats, pensats per a instruments més grans i pesats.

Si utilitzes la bandolera i el tabal o la corretja es mouen, busca solucions. Ací tens algunes idees:

- *En muscle dret, enganxa amb un mosquetó la corda del tabalet prop de l'aro de dalt a la trinxa dreta del pantaló.*
- *En muscle esquerre, hauràs d'enganxar l'argolla de la bandolera on ens pengem el tabal a la trinxa esquerra del pantaló.*

Esperant siguen de profit estos apunts,
si vos ve de gust en altra ocasió parlarem
del muntatge i tensió del tabalet.

Vicent Borràs Castells *Faenes*

Referències sobre la dolçaina a l'Arxiu Municipal de Castelló

Joan Josep Trilles i Font

Una de les eines que ens ensenyen quan estudies Humanitats és com has d'anar als diferents arxius per a veure el que ens han deixat els escrivans, els cronistes del nostre Castelló, gent que vivia i tenia facilitat per arribar als manuscrits de l'*armari municipal*, que van voler ordenar i ens van transmetre un munt de fets històrics sobre la nostra ciutat. Sense la feina d'aquests lletraferits, pot ser que ara no haguera estat possible la nostra història.

La meua primera immersió en la fase documental a l'Arxiu Municipal va estar a punt de finalitzar molt malament, la meua al·lèrgia a la pols, la lletra dura d'entendre i el fet de no trobar res, van estar a punt de fer-me renunciar, però en la meua recerca, el 3 d'agost de 1696, vaig trobar un petit paper que era com una acta sobre un examen fet per donar un benefici, una plaça de corneta en la vila de Castelló de la Plana. Trobem que són dos els examinats: un tal Balcaneda i Martínez, sent els seus examinadors el mestre d'orgue i el mestre de capella, tots dos preveres.

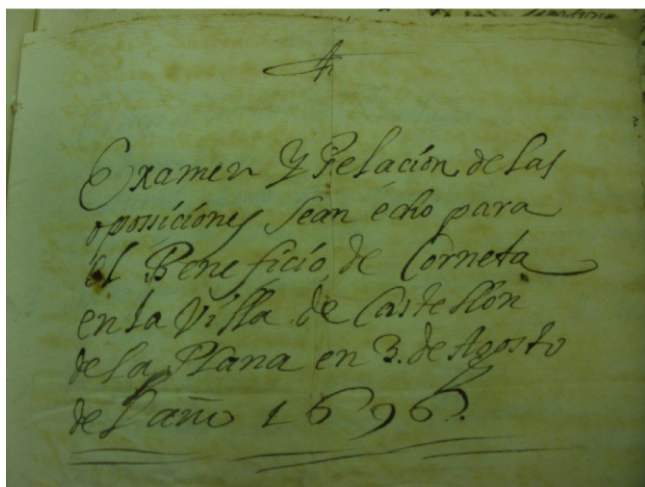
Es fan proves de diferents instruments de vent, però també de *chirimía*, aleshores trobem a la xeremia dins dels propis municipals com un ofici, amb una plaça de música, tot i que toquen altres instruments.

Judiciaris 1695-96-07-98.

Acta d'examen pel Benefici de Corneta en la Vila de Castelló de la Plana

Examen y relacion de las oposiciones sean echo para el Beneficio de Corneta en la Villa de Castellón en 3 de Agosto de laño 1696.

1. *El Verso de Corneta en Primer lugar Martínez*
2. *En tañer un quatro de Atril punto natural, punto Baxo y punto Alto Balcaneda un quatro de Baxoncillo, Balcaneda*
3. *Contrapuntos de Compasillo, Compas maior y sisquialtera Martínez*
4. *Un Duo de chirimía yguales los dos sobredichos Martínez y Balceneda*
5. *Un verso de chirimía Balcaneda*
6. *Un salmoa 8. Yguales los dos sobredichos Martínez y Balceneda*
7. *Un villancico a 8. Yguales los dos sobredichos Martínez y Balceneda Y en quanto al tono de la Corneta, excede Balcaneda a Martínez.*

Y así les abilitamos a los os para obtener el Beneficio y por el dicho examen de todas las habilidades sean examinado, somos de parecer el poner en primer lugar a Balcaneda y en segundo lugar a Martínez y por ser assi lo firmamos de nuestra mano hoy a 3 de Agosto de 1696.

Mn. Jayme Muñoz
Maestro de Capilla
Mn. Thomas Martin
Maestro de Organo

Però seguim endavant i trobem en les Actes Capitulars que el 16 de juny de 1727 es contracta a Agustín Valls *dolçainero en todas las festividades de la villa para seis años por cada año (si se corren toros, 14 libras)*. Aleshores tenim assegurada la música de dolçaina fins a l'any 1733.

El 23 de febrer de 1739 presenta un memorial el *dulzainero* Jayme Fabregat per ocupar el lloc del difunt Agustín Valls i demana cobrar *en cada un año diez y seys libras por hacer música en dichas festividades*. Aleshores veiem que ha estat vigent l'ofici de dolçainer i que ha estat augmentat el seu salari fins a les 16 lliures.

I després, per concloure aquestes referències cal anar a veure *El Clamor de la Democracia* de 27 de setembre de 1883, diari fundat per González Chermá. En un record que Balbás fa referència a un acord municipal de 1750, on es presenta un *presupuesto de gastos de Castellón* on també figura el nostre personatge, *Al dulzainero ... 12 libras anuales*. Llavors trobem que estava ben activa la figura del dolçainer.

Així doncs vull afirmar que la figura del dolçainer, amb la dolçaina i el tabal han estat presents en la nostra ciutat, en les actuacions al carrer, abans que les agrupacions bandístiques actuals. Ells seguiren el testimoni dels joglars d'èpoques anteriors. Però si la dolçaina estava present en tot tipus de celebracions festives, la xeremia era la germana culta, estava dins de les capelles de música.

Vull concloure dient que fins a les darreries del segle passat, la figura del dolçainer i tabaleter estava molt vigent a les nostres comarques, compartien espai amb les bandes i que en l'actualitat, el dolçainer típic ha donat pas a les colles de dolçainers que omplien de gatzara les nostres places.

Dolçaines

Paco Escudero
Tel. 606 707 889
postmaster@pacoescudero.com
www.pacoescudero.com

Instruments Bessó

www.pacobesso.net

**sons
DE FESTA**

ATELIER DE CELIA

Tel.: 96 365 41 60 - 636 153 306
E-mail: aliagadulzaina@yahoo.es

Dolçainas

Aliaga

C/ Alcañiz, 45 - 46019 VALENCIA

*Cañas artesanales
para
dulzaina Valenciana,
dulzaina Castellana,
Gralla,
Tarota y
Cieramella*

CANYES CLARAMUNT'S

T 962621396 M 630546750

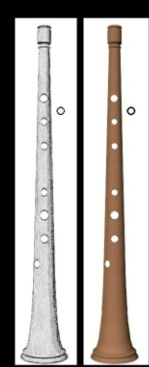
CANYES

AIXENDRI

T 645 81 25 77

Luthiers "Els Bessons"

Antonio 679841051
Domingo 627256951

**DOLÇAINA
CONTRALTO**

"ELS BESSONS"

SANS

Luthier

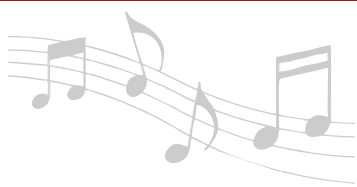

RAVATXOL

TABALS I BAIXONS

NP drums

FESTACARRER d'ONDARA

Josep Alemany

Heu escoltat mai alguna obra interpretada per a piano i dolçaina? No són els instruments més comuns que trobem en un concert, però sens dubte, el "Festacarrer d'Ondara", un concurs celebrat el passat 12 de desembre, va ser un èxit.

Aquest esdeveniment va ser la quarta edició d'un certamen de composició únic per les seues característiques, ja que els concursants presenten obres originals per dolçaina i piano. Naix amb motiu del 20é aniversari de l'Escola de dolçaina i tabal i de la Colla d'Ondara. Va ser impulsat pel mestre d'aquesta escola i director de la colla Josep Alemany i Ortolà amb la idea de fomentar la cultura en el municipi, ampliar el patrimoni musical, difondre la música d'autor i augmentar el repertori per a aquest tipus de formació. Aquest concurs és patrocinat per l'Ajuntament d'Ondara i organitzat per la colla del poble.

Algunes obres premiades han sigut: Terra i Somni de David Valera (1r Premi en el II Concurs); Valencianies de David Postiguillo (1r Premi en el III Concurs).

I com oblidar les mencions d'honor: Ainadolça d'Antoni J. Català (Menció d'Honor en el I Concurs); Zoe de Lolo Garcia i Dolphia de Miguel Ibiza (Mencions d'Honor en el II Concurs); Entelèquia de David Valera i Àngels i Dimonis de Miquel Ibiza (Mencions d'Honor en el III Concurs).

En aquesta última edició el premi era de 1.250 euros, concedits per l'Ajuntament d'Ondara, i va ser per a la peça La Sotana de Pigmalíó de David Postiguillo. És una obra molt arriscada i virtuosa que, en mans de l'experimentat duet format pel dolçainer Josep Alemany i el pianista David González, va fer les delícies del públic. D'altra banda, la peça 1609 l'expulsió Morisca del compositor Daniel Iborra va obtenir el premi del públic a través de votacions "In situ". Es tractava d'un premi de 500 euros, sufragat per la "Federació Valenciana de Dolçainer/res i Tabaleters/res".

Tant l'organització com els patrocinadors i convocants coincideixen a l'hora de valorar positivament aquest concurs i confirmen el compromís en tirar endavant la cinquena edició: en març de 2021 es presentaran les bases en el recital que tindrà lloc en la casa de cultura d'Ondara, on Josep Alemany i David González ens interpretaran les peces guardonades de l'última edició, alguna peça representativa del repertori per a dolçaina i piano, i alguna adaptació personalitzada de música més lleugera. Així que esperem amb ànsies la publicació de la nova convocatòria, l'edició de les partitures dels quatre anys de concurs, i desitgem molt d'èxit i continuïtat a aquesta proposta d'Ondara colla de dolçaines i tabals i l'amic Josep Alemany.

Agrupació Musical Xarançaina

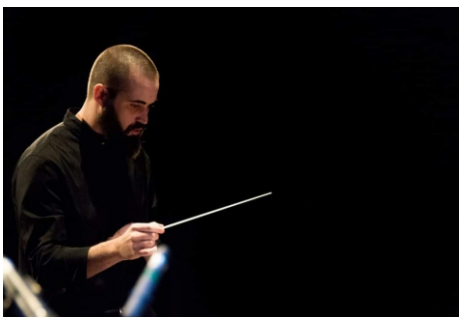
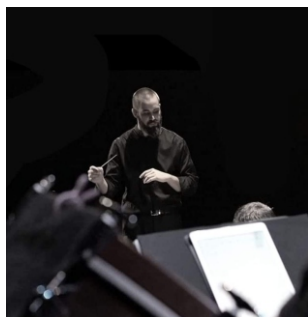
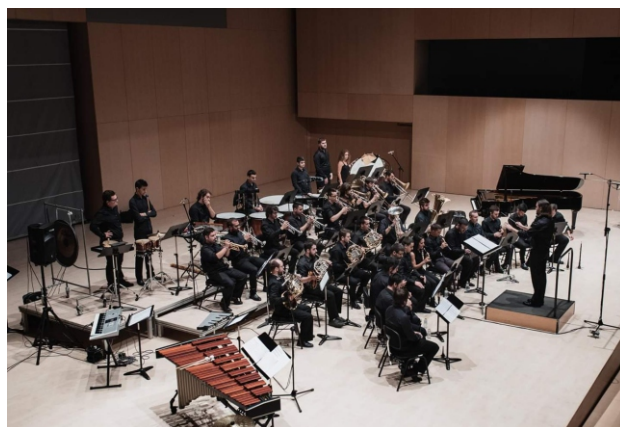
L'Agrupació Musical Xarançaina naix l'any 2004 amb il·lusió i ganes de crear a més d'un grup d'amics, una agrupació musical innovadora dins del món de la dolçaina i la percussió.

Amb quatre dolçaines i tres tabals comencen recorrent la província de Castelló i a poc a poc van incrementant la seua activitat musical i el seu nombre de membres. Actualment, ja compten amb 13 dolçainers i 8 percussionistes, sota la direcció de Jaume Felip Guillamón des de l'any 2016.

Jaume Felip naix a Castelló de la Plana l'any 1993. Des de molt xicotet les seues inquietuds musicals el porten a interessar-se per la música, començant a estudiar piano a l'edat de sis anys. Als vuit anys decideix canviar el piano per la percussió i comença a estudiar al Conservatori Professional de Música Mestre Tàrraga de Castelló. En 2017 obté el Títol Superior de percussió pel Conservatori Superior de Música Salvador Seguí de Castelló i en 2018 cursa el Màster en professorat d'Educació Secundària per la Universitat de València.

Jaume Felip és diplomad en direcció de banda per l'Associated Board of the Royal Schools of Music del Regne Unit.

Actualment, combina la seua activitat com a docent de percussió amb el món de la direcció, com a director titular de la Banda Jove de Sant Joan de Moró i de l'Agrupació Musical Xarançaina, on aposta per la recerca d'un repertori innovador en el món de la dolçaina.

Xarançaina sempre tracta de lluitar per la recerca de nous sons dins del món de la dolçaina i el tabal. Mitjançant les obres de nova composició, intenten donar un tractament al timbre de la dolçaina que va més enllà del fet tradicionalment conegut. D'aquesta manera, pensen en la dolçaina com a un instrument en constant evolució, capaç de mostrar un món de recursos musicals que sorprendre al públic d'una manera diferent.

Són un conjunt molt versàtil, capaç d'afrontar concerts a grans sales com ara l'Auditori i Palau de Congressos de Castelló, el Teatre Principal de Castelló o el Palau de la Música de València, però tampoc deixen de costat el tradicional repertori de música festera al carrer, participant en cercaviles, desfilades de moros i cristians en llocs com Vall d'Uixó, Alaquàs, Vilajoiosa, etc; presentacions de gaiates, festes de carrer, etc. Ben és cert, que actualment han centrat els seus esforços en la recerca d'un repertori de concert per al conjunt de dolçaina i percussió.

Des de l'any 2009, Xarànçaina realitza un concert anual que ha esdevingut en un incentiu molt important per a la colla, ja que es dedica a preparar durant tot un any un repertori innovador i sorprenent, dedicat a un públic cada volta més acostumat a veure coses diferents.

En el seu primer concert, Xarànçaina va presentar obres tradicionals de Castelló i realitza una de les parts de l'acte dedicada a la percussió, ja que la majoria dels membres de la colla, eren alumnes de percussió al conservatori Mestre Tàrraga de Castelló de la Plana.

Han tingut l'oportunitat de compartir escenari amb altres agrupacions com la Batukada Show Pumtrak o el grup de folk-metal, Metal Cambra, oferint un resultat sorprenent.

Durant alguns anys aposten per la participació del vent-metall, amb arranjaments musicals propis, sorprenent al públic amb bandes sonores, peces de les dècades 70-80-90, també temes populars de Castelló amb un nou format musical, que mira cap al jazz i la música llatina com a referència, on es decideix provar en nous estils i endinsar-se en la música moderna.

Després d'anys compartint escenari amb altres agrupacions, sons, estils i formats, per primera vegada Xarànçaina presenta projectes en solitari a l'escenari, on s'interpreten obres de nova i recent composició amb programes atrevits i diversos en compositors i estils.

L'any 2018 a l'Auditori i Palau de Congressos de Castelló, s'estrena l'espectacle "Xarànçaina Colossal". És la voluntat de dur la tradicional agrupació de dolçaina i tabal al seu vessant més extrem. Acompanyat novament pels instruments de vent-metall, aquest espectacle persegueix transmetre a l'espectador la combinació de tota la força i majestuositat que pot haver-hi dins d'una dolçaina, amb delicats passatges expressius carregats d'emoció.

El darrer any, Xarànçaina presenta un nou projecte "Gegants pel Mediterrani". En aquesta ocasió ofereix un concert literari, transportant a l'espectador arreu de tot el mediterrani, amb música, narració, ritme i projeccions. S'aposta per una selecció d'obres de gran dificultat, oferint una versió de colla, més pròpia de grans certàmens per a dolçaina i percussió. En aquest viatge sonor compten amb la presència de Pep Castellano, escriptor valencià nascut a Albocàsser, al qui sempre li ha agradat escriure i inventar-se històries, i això fa també en aquesta ocasió. Escriure una història per tal que les seues lletres dialoguen amb la música de l'agrupació.

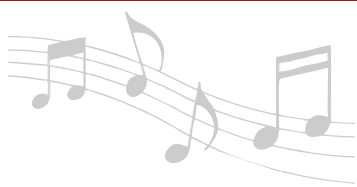
A banda d'aquest concert, Xarànçaina també participa anualment en el Programa d'Intercanvis patrocinat per la Federació de Societats Musicals de la Comunitat Valenciana i la Conselleria de Cultura. En els darrers anys han realitzat aquest intercanvi en localitats com Museros, Xàtiva o Cocentaina, i el Dolç Festival, campanya de concerts organitzada per la Diputació de Castelló, on es tracta de dur la dolçaina i el tabal a indrets de la província on aquest instrument no té unes tradicions massa arrelades. Aquest concert ha fet possible que Xarànçaina mostre la seua música a municipis com Morella, Villorres, Forcall, Gaibiel, Cortes de Arenoso, etc.

També cal nomenar un dels actes més emotius on participa anualment l'agrupació, el Dolçainadal, un concert benèfic organitzat per la Federació de Dolçaina i Tabal de Castelló, on conjuntament amb altres agrupacions de la capital de la plana, s'intenta interpretar un repertori conegut per tal que el públic assistent gaudezca d'un espectacle sorprenent cada any.

Malgrat la situació que toca viure en aquests moments a causa de la COVID-19, Xarànçaina continua mantenint intacta la il·lusió, l'esperança i les ganes de tornar a pujar a un escenari, i mostrar al públic la seua música.

Colla “La Socarrà” de Xàtiva, més de 20 anys als carrers i escenaris del País.

La Colla de Dolçainers i Tabaleters “La Socarrà” de Xàtiva, va nàixer “oficiosament” a l'estiu de 1996, mentre que el 1997 redactarem els nostres estatuts i ens registrarem legalment com associació. Com tots els començaments, estos foren complicats, però prompte ens férem un lloc a la ciutat de Xàtiva participant en moltes de les festivitats que celebrava la ciutat, principalment cercaviles, folies, “Albaes”, despertades, dansades, processons, col·laboracions amb les falles de la ciutat, i poc després ja començarem a recórrer altres poblacions, amb animació de correfocs i entrades de moros i cristians, tant com a Colla de Dolçainers únicament o col·laborant amb bandes de música i els darrers anys amb la muixeranga de Xàtiva.

Aquestes participacions de carrer les combinàvem amb la preparació de concerts, sent la primera pedra de toc, el certamen del MUSICAT d'Algemesí, on participarem en els anys 2002 i 2003, on en aquest últim obtinguérem una MENCIÓ D'HONOR per la nostra actuació, o participant el 2006 al II Certamen d'Altea.

Amb l'arribada del 2007 també arribà el nostre director titular, Pere Molina i Gonzàlez, peça fonamental per donar-nos l'empenta necessària per a pujar un graó en la nostra qualitat, i proclamar-nos guanyadors del III CERTAMEN D'ALTEA el 2008. Director de Banda i d'Orquestra amb estudis a Itàlia, Anglaterra, Hongria i Espanya amb mestres com ara Jan Cober, George Hurst, Imnre Kollar, Enrique Bátiz, Henrie Adams, Alex Schillings, Juan Luis Martínez, José Rafael Pascual Vilaplana i Enrique Garcia Asensio, guanyador de diversos guardons en les diverses formacions que han estat baix la seua batuta, actualment Director Titular de l'Orquestra de Cambra de València, Director Convidat en la “Wind Orchestra of València”, Director Principal Convidat “OSUAT” de Mèxic, Director del “CSM Galícia” Centre Superior de Música de Galícia i director de diversos festivals internacionals de música en la temporada 2019/20, i docent al conservatori de Xàbia.

Aquest any 2008 coincidia amb els actes de celebració del nostre X Aniversari, que per celebrar-ho com cal, crearem de la mà d'Amadeu Vives un innovador espectacle que nasqué baix el nom “Stàrracos. X anys de la Colla La Socarrà” que s'estrenà al Gran Teatre de Xàtiva, amb un èxit aclaparador a la ciutat, mostrant al gran públic una nova manera de presentar la música de dolçaines i gran percussió. Aquest espectacle també fou representat en altres poblacions, també amb gran èxit de públic i crítica, i a més a més fou l'espurna i la inspiració de l'espectacle organitzat el 2017 per la colla “Els Valerios” de la Vilajoia “VICTUS 1708”-Visions de la Vilajoia, en el que col·laborarem i tinguérem una experiència magnífica amb els nostres amics els vilers.

El 2010 i aprofitant tota la feina feta, publicarem baix el mateix títol d' "Stàrracos", la nostra primera gravació del grup, el qual recull peces, com el Preludi de Ramón García; Germanies i Palafox, de JR Pascual Vilaplana; I la mateixa Stàrracos de Carlos Pellicer o les 3 dansetes i una blavera de Ferran Ferrando, entre altres.

El juliol de 2011 tinguérem una experiència única i especial participant com a colla pilot al I Curs de Direcció de les XI Jornades d'Instrumentos populars de Dénia, el qual va estar impartit pel mestre José Rafael Pascual Vilaplana, la qual cosa ens va obrir gana de repetir experiència, però aquesta vegada a la nostra casa, i el juliol de 2012, organitzarem i fórem la colla pilot del I Concurs de Direcció Musical Ciutat de Xàtiva, impartit pel mestre Pere Molina, el qual va incloure una master class amb el mestre Colomina i conferències amb els compositors Mario Roig, Francisco Valor i J.C. Sempere Bombo.

El 2014 organitzarem el I Festival de Colles Ciutat de Xàtiva on compartirem escenari amb la Colla "Malpasset" de Cocentaina i "Larraix" del Campello, i posteriorment el maig del 2015 participarem en el VII Festival Vila de Teulada de dolçaina i percussió, en aquest mateix any col·laborarem amb Pep Gimeno Botifarra al seu espectacle "Botifarra a Banda", que va inaugurar la Fira de Xàtiva, juntament amb les dues bandes de la Ciutat, i a finals d'octubre organitzarem i interpretarem junt a l'Escola de Danses de Xàtiva, l'espectacle "De la Terra Venim", que fou estrenat al Gran Teatre de Xàtiva amb un èxit inèdit a Xàtiva, convertint-se en un dels espectacles referents que eixe any passaren per Xàtiva.

El 2016 continuarem amb el II Aplec de Colles Ciutat de Xàtiva a la que participaren dues de les colles referents al País Valencià, com són "La Xafigà" de Muro i "La degollà" d'Alcoi, i durant el 2017, dins dels actes del nostre XX aniversari convoquem el I CONCURS DE COMPOSICIÓ PER A COLLA DOLÇAINES I PERCUSSIÓ "CIUTAT DE XÀTIVA", del qual estiguérem molts satisfets pel gran nombre d'obres presentades i la seua qualitat i ja el 2018 posàrem en marxa una de les nostres assignatures pendents, mai millor dit: la nostra escola de música,

impartint classes de percussió, dolçaina, llenguatge musical i cant, i fa no res, el 2019, gravàrem el nostre segon treball, el CD "Carrer de Volta", una obra que recull totes les danses del Corpus i dos d'estrena, com altres típiques, albaes, folies o toques de Xàtiva, sent així, un referent per als estudiosos de les músiques i els balls, del qual podran sempre tirar mà per utilitzar-la a la pràctica diària, i que la nostra associació es veia amb l'obligació de recollir perquè creguem fermament que són autèntic patrimoni de la ciutat, i la millor manera que teníem de preservar-lo per sempre era amb esta gravació, i a més a més, tal com "sonen" al carrer, amb el màxim respecte a la sonoritat i la manera de tocar-se en estos esdeveniments. Carrer de volta és una expressió típicament xativina, que vol indicar tot aquell carrer per on passaven i passen les grans celebracions de la ciutat, coincidint amb els grans carrers principals i històrics, i on en totes estes celebracions han participat les músiques de dolçaina i tabal, celebracions com puga ser la processó del Corpus, cos central del treball.

Traspasant fronteres: Galícia i Tànger. Dues eixides inoblidables.

Dos esdeveniments que ens marcaren fou dues eixides fóra del país Valencià, una primera eixida, del 12 al 14 d'octubre de 2018, a la ciutat de Valga, on mostrarem la nostra música a aquell poble de la província de Pontevedra. Passàrem uns dies inoblidables, compartint concert a l'auditori municipal de Valga amb l'orquestra juvenil de la població. Unes terres les galleges altament recomanables per conèixer la seua música i la seua infraestructura de bandes i associacions musicals, i el seu amor i reconeixement per la música folk és envejable.

I la segona, anàrem a la ciutat marroquina de Tànger, del 12 al 14 de setembre de 2019, on l'associació de comerciants de la Gran Medina de Tànger ens organitzà un concert a l'hotel que estaven allotjats i una cercavila per la Gran Medina. Aquest viatge ens mostrà que la nostra música és cosina germana de la qual es fa a l'altra part del mediterrani, tal com diu i demostra Pep Gimeno "Botifarra" al seu disc "De banda a banda del Mediterrani", amb el que hem col·laborat diverses vegades en els seus directes.

En aquest viatge, potser, la nostra colla tingué el moment més espectacular de la seua història, com va ser entrar tocant per la porta de la Gran Medina de Tànger i anar recorrent els seus estrets carrers, ple de comerciants, ciutadans i turistes que ens seguien al nostre recorregut gaudint d'una música diferent i alhora tan propera. L'anècdota que demostra que la música remou la consciència de manera especial, fou quan s'arrimà a nosaltres un xic amb els ulls aigualits per les llàgrimes a l'escoltar entre altres, "Xavier el Coixo". El xic era d'Ontinyent i era el pare Enric, un dels frares que regentaven la Casa Natzaret de Tànger dels germans franciscans de la Creu Blanca, ens convidaren a visitar la seua obra a l'edifici que estava a escassos metres d'on estàvem, la seua missió era la de recollir xiquets deficients que hi havia als carrers de Tànger i donar-los una casa on dormir i cobrir les seues necessitats, que eren moltes. No dubtarem en anar i aquells xiquets tan tímids que quasi no volien ni mirar-nos a la cara, en escoltar la música, perderen la vergonya i es posaren a ballar i a mostrar eixos somriures que encara no se'ns han esborrat de la memòria. Eixirem allí satisfets i orgullosos d'haver pogut alleugerar, encara que siga per un instant, la dura vida d'aquells xiquets amb el llenguatge i la medicina natural que és la música.

Aquesta mirada enrere ens indica que fa més de 20 anys que formem part de les festivitats de la nostra ciutat i del nostre país, que estem formant a futurs membres de la colla i gaudint de les toques i melodies de les tradicions de la nostra terra, sense deixar de banda la innovació i la interpretació de les noves composicions que ens arriben, però on volem posar la mirada és al futur, per continuar amb la tasca iniciada i augmentar-la si cal, posar-la en totes les coses que ens queden per fer i continuar amb la mateixa il·lusió que fins ara. Reconèixer la gran iniciativa de la publicació d'esta revista per part de la Federació per així continuar amb la llavor de no deixar la nostra terra sense arrels en estos temps complicats que tenim i que ens arribaran.

COLLA DE DOLÇAINERS I TABALETERS ELS VALERIOS

Rondava l'any 2004 quan un grup d'amics amb les mateixes inquietuds musicals, va tindre la idea de crear de nou un grup de xirimites i tabalets en La Vila Joiosa. Estos eren Francisco Valero (tabaleta), Héctor Llorca (xirimiter), Fernando Fernández (xirimiter) i Jose Jaime Morales (xirimiter). Es va crear el Grup de xirimites i tabaleters Els Valerios. Més tard, van rebre l'ajuda i la col·laboració de Àngel Sánchez (xirimiter). En juliol del mateix any es crea la pàgina web www.elsvalerios.com que dona vida en Internet a este nou grup, la qual la crea i segueix administrant Héctor Llorca.

Després de noves incorporacions al Grup, es decideix legalitzar l'associació amb el nom de "Colla de Dolçainers i Tabaleters ELS VALERIOS", es redacten els Estatuts, se sol·licita el CIF, s'inscriu en el Registre d'Associacions de la Conselleria de Justícia, i és per tant que, des del 26 de setembre de 2007, estem legalment constituïts com a nova societat cultural sense ànim de lucre en La Vila Joiosa.

La Colla Els Valerios en l'actualitat compta amb una plantilla d'uns vint-i-cinc músics y el seu Director es Fernando Fernández Pérez.

Al cap de poc tems de la seua creació, la Junta Directiva d'aquells temps, va decidir que la Colla no podia quedar-se estancada i que havia d'anar creixent, i és quan es creà l'Escola de Música de la Colla Els Valerios.

En l'Escola de Música, de la que és director Héctor Llorca, s'imparteixen les assignatures de Llenguatge Musical (també per a Adults), Dolçaina, Percussió i Conjunt Instrumental (Colleta). En l'actualitat hi ha matriculats al voltant d'uns trenta alumnes, i compta amb un claustre de tres professors.

L'any 2009 vam organitzar el que seria el primer projecte de gran grandària: la I SETMANA CULTURAL en torn de la Dolçaina i el Tabal, i en la que vam comptar amb la intervenció d'Antoni de la Asunción.

En 2011 la colla va enregistrar el CD "Melodies de Desembarc" amb música festera, on els beneficis de la seua venda van ser per a l'AECC (Asociación Española Contra el Cáncer).

En 2011-2012 va organitzar els 2 cursos "d'Anatomia de la Respiració" de Paloma Mora en el Teatre-Auditori de La Vila Joiosa, certificats per la Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters.

Durant el curs 2011-2012 va participar com a Colla Pilot dins del I Curs de Direcció de Colles que va organitzar la Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters (FVDiT).

El 10 de novembre de 2012, dins dels actes de la festivitat de Santa Cecília, es celebrà el 5é Aniversari de la Colla, fent un homenatge a Paco Valero (fundador de la Colla) i convidant al Grupo "El Allar" de Aluche (Madrid).

El 3 de juny de 2013 vam ser convidats a participar en el 75é aniversari de l'ONCE a Madrid.

El 6 de desembre de 2016 la Colla Els Valerios rep un homenatge institucional, per part de l'Ajuntament, per la tasca desenvolupada durant tots estos anys en el foment de la cultura popular i dels nostres instruments.

El juliol de 2019 vam viatjar a la Bretanya francesa, convidats per l'Ajuntament de La Vila Joiosa, en la celebració del 30é aniversari de l'agermanament entre la nostra ciutat amb la localitat francesa de Vitré.

Entre les diferents actuacions que ha realitzat la Colla des dels seus inicis, cal destacar:

- Cavalcada de Reig Mags.
- Cercavila del Carnestoltes infantil.
- Festes de Sant Antoni Abad (cercaviles, dianes, "processó dels rotllets").
- Processons de Setmana Santa, acompanyant a la Confraria "Nuestro Padre Jesús Nazareno".
- Ofrena floral a la nostra patrona, en els actes de celebració de "les Llàgrimes de Santa Marta".
- Romeria de Sant Isidre.
- Dia de la Corona i Ronda de fanalets (nit de Sant Joan).
- Desfiles de Moros i Cristians a La Vila Joiosa.
- Festes de Sant Miquel (cercaviles, dianes).
- Processó Cívica del 9 d'Octubre.
- Etc.

Oferim una mitja de tres concerts anuals:

- Festival de Música Festera "Llàgrimes de Santa Marta", on també participen les dues agrupacions musicals de la nostra localitat.
- Concert d'Estiu o Concert a la Fresca, a mitjans d'agost.
- Concert de Santa Cecília, dins de la programació d'actes de la patrona dels músics.

Des de fa tres anys també intervenim en els concerts de les campanyes d'Intercanvis Musicals.

Col·laborem amb altres agrupacions socials i culturals locals, com poden ser:

- Amb la CREU ROJA i la seua "Festa de la Solidaritat".
- Amb ANÉMONA, en la seua "Marxa Solidària contra el Càncer de mama".
- Amb el CLUB DE TRIATLÓ i la seua "Cursa Popular i Volta a Peu" (cursa solidària).
- Amb el CENTRE OCUPACIONAL i RESIDENCIA "LES TALAIES" i la seua marxa urbana "Mou-te amb nosaltres".
- Amb l'associació "8 DE MAIG" i la seua representació teatralitzada de l'atorgament de la Carta Pobla a La Vila Joiosa.
- Amb els Grups de Danses Centener i Almadrava, en algunes de les seues actuacions.
- Etc.

Cal ressaltar que, l'Escola de Música, dins de la seua programació, té incloses tres audicions dels alumnes i en les que la Colleta (alumnes de l'assignatura de Conjunt Instrumental), ofereixen un xicotet concert.

L'últim acte de l'any en què la Colla Els Valerios participa, és el "Passacarrer Nadalenc". Inicialment este acte l'organitzava la Colla de manera particular, per a felicitar el poble les festes nadalenques i en el que participen un gran nombre de xiquets i xiquetes amb panderetes, carraques i altra xicoteta percussió. Al pas dels anys, este passacarrer a anat institucionalitzant-se, i actualment forma part de l'agenda cultural municipal.

El passat 29 de febrer, vam organitzar el que seria últim gran projecte: el musical "ALONIS CIRCUS". Idea original del nostre company Héctor Llorca i basat en la música de "los payasos de la tele", amb arranjaments per als nostres instruments d'Héctor Llorca, on també va incorporar altres instruments com la marimba o el baix elèctric. En este musical van haver de penjar el cartell "d'Entrades Esgotades", ja que el Teatre-Auditori La Vila Joiosa estava ple de gom a gom.

..... després va vindre el confinament.

José Castell, fundador de la primera Escola de Dolçaina, in memoriam - Andrés Felici Castell

José Castell davant de l'aula de l'EMTiD d'Algemesí que porta el seu nom.

El passat 20 de novembre ens va deixar José Castell Frasquet amb 101 anys d'edat. El seu nom possiblement resulte desconegut per a la majoria de dolçainers i tabaleters actuals, però, sense haver sigut músic, la seua figura ha tingut una gran transcendència al món de la dolçaina.

José Castell, nascut a Algemesí l'11 de setembre de 1919, va ser militar, farmacèutic, analista, professor i també edil de l'Ajuntament entre els anys 1971 i 1979, fent-se càrrec de la regidoria de Cultura des de 1974¹. Sempre es va caracteritzar per ser una persona que estimava el seu poble i per ser un avançat a la seua època en diversos aspectes.

A principis dels anys 70 el tresor més gran que tenim els algemesinencs, la Festa de la Mare de Déu de la Salut (Patrimoni Immaterial de la Humanitat per la UNESCO des de l'any 2011), agonitzava, entre altres coses per la manca de dolçainers. No és que no existiren dolçainers, sinó que era molt difícil trobar-ne per la zona i més encara que tingueren un nivell suficient com per a acabar en condicions tots els actes d'una Festa que finalitzava amb una processó que solia superar les cinc hores de duració. Els pocs que hi quedaven o ja estaven molt majors i anaven retirant-se o cada vegada demanaven més diners per participar-hi.

José Castell sabia que calia fer alguna cosa al respecte, però a l'estiu de 1974 li va aplegar als seus oïts una notícia esperançadora: els maristes havien contactat amb el dolçainer d'Alzira Bernat Soler perquè acudira al seu col·legi a impartir alguna classe a uns joves del poble que tenien interès per aprendre l'instrument. Gràcies a això un parell d'ells (Enric Illana i Tomàs Pla) participaren aquell any a la muixeranga fent sonar el nostre instrument de vent tradicional. Però aquesta iniciativa prompte es va paralitzar i Castell va veure el moment d'actuar.

La idea era clara: es necessitava crear una escola de dolçaina i motivar a alguns joves algemesinencs perquè s'iniciaren en l'estudi d'aquest instrument. D'aquesta manera la processó tindria suficients dolçainers locals i s'estalviarien el mal de cap, cada vegada més greu, que suposava localitzar i contractar músics. Però hi havia un gran problema, ja que en aquests anys l'Ajuntament a penes tenia diners per poder emprendre projectes d'aquesta envergadura. Així calia buscar la subvenció a altre lloc: la Diputació Provincial.

A l'últim trimestre de 1974 José Castell es va posar en contacte amb la Diputació, presidida per Salvador Escandell, qui li va comunicar que el projecte es podria realitzar, però caldria esperar als pressupostos de l'any vinent. El van posar en contacte amb Pilar Alcántara, la diputada de Cultura, qui l'ajudà a redactar el projecte i també a localitzar a algun dolçainer que es poguera encarregar de la impartició de les classes.

(1) Per saber més sobre la seua vida, es pot consultar: Castell Ripoll, José Vicente; Felici Castell, Andrés, "José Castell Frasquet, cent anys de vivències al voltant d'Algemesí", en *Berca. Informació d'actualitat d'Algemesí*, octubre 2019, n° 267, pp. 18-19. També disponible online en l'adreça: https://www.academia.edu/42818867/Jos%C3%A9_Castell_Frasquet_cent_anys_de_viv%C3%A8ncies_al_voltant_d_Algames%C3%AD

La millor persona per fer-se càrrec d'aquesta escola, sense cap tipus de dubte, era Joan Blasco, funcionari municipal, qui ja havia fet classes a una escola prèvia, promoguda per la Junta Central Fallera el 1962, però que no va aplegar a quallar². Quan aquest va tindre constància de l'interés de Castell, el va citar al seu despatx de l'Ajuntament de València juntament amb un altre algemesinenc, el periodista i escriptor Martín Domínguez. Els dos tenien una mateixa idea: Castell volia crear una escola provincial a Algemesí amb els diners de la Diputació, i Domínguez volia crear-ne una municipal a la ciutat de València amb els diners de l'Ajuntament. Entre els tres acordaren iniciar primerament el projecte d'Algemesí pel simple motiu de què ja disposava de joves interessats en apuntar-s'hi (aquells que ja havien participat a les processons de l'últim any).

Així, després de rebre el recolzament d'altres municipis com Guadassuar o Albalat, sabem que a l'abril del 1975 la nova Escola Provincial de Dolçaina, vinculada al Centre Musical Cabanilles (fundat també pel nostre protagonista al 1973) va obrir les seues portes, encara que de manera un poc caòtica, a jutjar per les confuses dades que tenim. Sembla ser que Blasco acudiria ocasionalment als maristes a fer alguna classe, però va ser a l'octubre d'aquell any quan s'inicià el primer curs oficial, al primer pis de l'antiga Acadèmia Lluís Vives (hui Biblioteca Municipal), comptant amb 19 alumnes en llista, encara que només assistiren amb regularitat cinc o sis³.

José Castell no es va limitar únicament a crear l'Escola, també va intentar ajudar-la des de l'Ajuntament en tot allò que va poder. D'aquesta manera tot el material necessari per a la mateixa (dolçaines, canyes, tudells, tabals, baquetes...) buscava la manera de sufragar-lo amb el reduït pressupost amb que comptava, com així es desprén de les nombroses factures que encara es conserven.

També, com a mostra d'agraïment per la participació desinteressada dels alumnes dels dos primers anys a les processons patronals, el 1977 José Castell va encomanar uns rajols ceràmics emmarcats amb fusta a la fàbrica de Gimeno Ríos de Manises, amb un dibuix d'un dolçainer realitzat temps abans per l'apotecari Joaquim Pérez (encara que inspirat en una il·lustració del conte del *Dimoni* de Blasco Ibáñez, realitzada per Juan González Alacreu), i una frase: "Jo soc dolçainer de la Mare de Déu", que va ser entregat en el mes de setembre, després de les Festes, a aquesta primera generació de dolçainers aficionats d'Algemesí⁴.

Però la tasca de José Castell per la dolçaina no va finalitzar ací. Per un costat va iniciar gestions davant del Comissari Nacional de Música perquè els estudis de dolçaina impartits a Algemesí es pogueren homologar com a grau elemental del conservatori, i per un altre va sol·licitar que es creara una càtedra de dolçaina al conservatori de València. Cap dels dos projectes es van poder dur a terme en aquests anys, però demostren com la seua mentalitat pel que feia als nostres instruments anava molts anys avançada a la dels seus contemporanis.

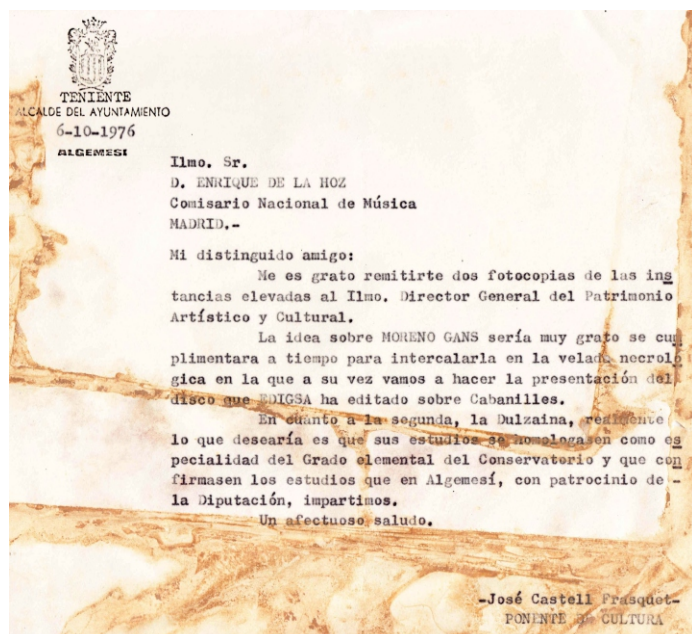
Rajol ceràmic commemoratiu realitzat per la fàbrica de Gimeno Ríos de Manises i entregat als primers alumnes de l'Escola Provincial en 1977. Es van fer un total de 28 exemplars i aquest en concret era propietat de José Castell.

(2)Sobre aquest projecte i l'inici de les primeres escoles, es pot consultar: Llorca, Pau, "Les colles (4) – agrupacions escolars", en *Memòries d'un tabaletaer*, disponible en:

<<http://memoriesduntabaletaer.blogspot.com.es/2017/06/les-colles-4-agrupacions-escolars.html>>

(3)Sobre la creació de l'Escola Provincial de Dolçaina, vaig realitzar una ponència a la XVIII Assemblea d'Història de la Ribera, celebrada a Vilanova de Castelló el 2018, que prompte veurà la llum en paper amb la publicació de les seues actes.

(4)Aquest dibuix el va utilitzar també Lluís Martínez Domínguez com a portada del seu famós poema *Ens fan de manca Dolçainers*, publicat en 1969, i posteriorment va servir per a il·lustrar les samarretes commemoratives del VI Aplec de la Federació celebrat a Algemesí l'any 2004.

Carta enviada per José Castell al Comissari Nacional de Música en 1976 per tractar un homenatge a Moreno Gans i perquè els estudis de Dolçaina foren homologats com a Grau Elemental.
Document supervivent de la Pantanà de Tous de 1982.

A banda d'açò, Castell també es va preocupar per les músiques de la Festa. Encara que als anys 60 s'havia iniciat un projecte per unificar les partitures de les melodies, ja que cada dolçainer que actuava als balls solia tocar una cosa diferent, aquest no es va acabar de solidificar. Així el regidor es va preocupar per recollir diferents partitures que es conservaven a Algemesí (les dels dolçainers locals Antonio Llobart *Tales* i Antonino Roig *Tenca*, les del director de la banda Miguel Esparza i les de l'organista Vicente Igual⁵) i li les va remetre al més important músic algemesinenc de l'època, resident en aquell moment a Madrid: José Moreno Gans⁶, qui va aplegar a ser Premi Nacional de Música en dues ocasions (1928 i 1943). La missió era simple: "agafa les tises de podar i la ploma. *Lo que hagas va a ser jurisprudencia para siempre*"⁷.

Quan el músic va remetre el nou material, Castell li'l va facilitar a la directora del conservatori, Pepita Barberà, qui el va transcriure i va afegir altres versions procedents d'Alamán i de *Tenca* i les va publicar en 1975 al programa del Cinquantenari de la Coronació de la Mare de Déu aparegut en abril d'aquell any. Aquest material va ser molt important, doncs els primers dolçainers de l'Escola que participaren a la processó prengueren les músiques d'ací, doncs Blasco a les classes no els ensenyava les melodies de la Festa i s'havien de buscar la vida al respecte.

De la mateixa manera, Castell també es va preocupar per intentar recollir l'obra dels principals músics locals per tal de conservar-la a l'arxiu municipal: Cabanilles, Onofre Guinovart, Moreno Gans, Agustín Alamán... i també per la Festa de la Mare de Déu de la Salut, obtenint gràcies a les seues gestions el reconeixement de Festa d'Interés Turístic Nacional en 1977, aplegant a sol·licitar la declaració de Monument Històric-Artístic, i també creant una càtedra de folklore algemesinenc, dins del conservatori, on poder ensenyar les diferents danses locals.

Amb l'arribada dels primers ajuntaments democràtics, José Castell es va retirar de la vida política i l'Escola va continuar el seu camí amb més o menys fortuna, doncs en poc de temps va deixar de ser provincial per convertir-se en municipal (perdent la subvenció de Diputació) i també van començar a sorgir divisions internes. Això va fer que també dins de la pròpia Escola anara caient en l'oblit la figura del seu fundador.

Amb el pas del temps, a finals del segle XX i principis del XXI José Castell va començar a rebre una sèrie de reconeixements pel seu paper en la creació de l'Escola de Dolçaina més antiga de la Comunitat. Així se li va fer un reconeixement local en 1998 en el I Concurs de Composició de Dolçaina Ciutat d'Algemesí, i anys després, en el VI Aplec de la Federació, celebrat a Algemesí el 29 de maig del 2004, se li va retre un homenatge al Teatre Municipal, abans de l'inici del concert, mostrant així de manera pública la seua importància no només a nivell municipal, sinó per a tot el món de la dolçaina. També en el 2015 es va decidir ficar-li el seu nom a una de les aules de l'Escola Musical de Tabalet i Dolçaina (EMTiD) que ell va fundar.

(5)De fet, encara en algunes còpies d'aquests reculls, propietat de diferents dolçainers d'Algemesí, figura la firma o el segell de la farmàcia de José Castell.

Cal assenyalar que gràcies a aquesta tasca, recentment hem recuperat entre els documents de José Castell la més antiga obra per a banda inspirada en músiques de la Festa de la Mare de Déu, realitzada per Olegario Roig *Tenca* (germà d'Antonino) i estrenada el 6 de setembre de 1928. Esperem que prompte es pugui tornar a interpretar.

(6)José Castell coneixia a Moreno Gans personalment per haver-lo visitat en algunes ocasions acompanyant al seu germà Salvador Castell, quan aquest era alcalde, a algunes gestions a Madrid. Castell Nebot, Salvador; Felici Castell, Andrés; Llácer Bueno, Francisco José, *Cent anys de Salvador Castell Frascuet, alcalde d'Algemesí. Fer realitat la utopia*, Algemesí, Ajuntament, 2015, pp. 35-37.

(7)Castell Frascuet, José, "La música i la festa", en Diversos Autors, *La Muixeranga d'Algemesí*, Algemesí, Ajuntament, 1998, p. 46.

Els seus últims anys de vida els va passar gaudint dels nostres instruments, sense perdre's cap acte públic de l'EMTiD ni de la Colla d'Algemesí, ni cap processó de la Mare de Déu de la Salut, on li agradava parlar amb els dolçainers i sobretot contar-los o preguntar quants hi havia. Mai li va deixar de sorprendre la idea que gràcies a la creació de l'Escola, en 40 anys la processó havia passat de tindre a penes tres dolçainers a superar àmpliament el centenar.

José Castell amb el seu nét (autor d'estes línies) i un grup de dolçainers procedents de Tòquio: Sou Sowa, Nanao Kobayashi i Ippei Nose (tabaleta), el 8 de setembre del 2018.

El Castell del Racó

Andrés P. Felici Castell

Dedicada a José Castell Frasquet, fundador de l'Escola de Dolçaina d'Algemesí, pel seu 100 aniversari

Sheet music for "El Castell del Racó" in 2/4 time, featuring two parts: Dlc 1 and Dlc 2. The music is divided into sections A, B, and C.

Section A (Measures 1-18):

Section B (Measures 19-36):

Section C (Measures 37-72):

Section D (Measures 73-84):

Andrés P. Felici Castell - 2019©

Amb motiu del centenari de José Castell, l'Escola va voler sumar-se a l'homenatge que li va retre l'Ajuntament fent un passacarrer i entregant-li d'un detall, aprofitant l'ocasió per estrenar una senzilla cercavila que un servidor, el seu nét, li va compondre per a l'ocasió: *El Castell del Racó*. Poc més d'un any després de nou l'Escola, amb molts dels seus mestres i antics mestres al capdavant, en una delicada situació social com és l'actual pandèmia, es va voler acomiadar d'ell interpretant la muixeranga al seu soterrar, una melodia que, des del cel, estic convençut que continuarà escoltant de nou cada 7 i 8 de setembre mentre, enorgullit, conta tots els músics que la interpreten.

Memòria de NP Drums

Nova Percusió, S.L. és una empresa valenciana, amb seu a Manises, especialitzada en la fabricació d'instruments musicals de percussió. Compta amb una experiència de més de 30 anys d'activitat professional i és referent en el sector.

Nova Percusió, S.L. és una empresa especialitzada en la fabricació artesanal d'instruments de percussió des de fa més de 30 anys. La seua llarga trajectòria ha fet que l'empresa haja sabut entendre, al màxim, les necessitats dels clients i s'haja adaptat a elles, procés que ha convertit NP Drums en un referent i en una experta en tot tipus d'instruments de percussió.

NP Drums fabrica anualment més de 5.000 instruments. Tots destinats a diferents ciutats espanyoles i de països de la UE (Alemanya, Itàlia, França i Anglaterra); el 90% de la producció valenciana del seu sector. A més, manté el rècord en vendes en material folklòric i de Setmana Santa, gràcies a ser referents i exclusius en aquest tipus d'instruments de percussió.

Els valors que la defineixen són: qualitat, servei, transparència i projecció de creixement per adaptar-se als nous reptes que planteja un mercat, no aliè a la crisi econòmica i en contínua evolució. Valors que han marcat, des del seu inici en 1986, l'estratègia per a millorar la gestió empresarial.

De fet, per poder atorgar un valor real a la marca i complir, amb exigència, els objectius d'aquesta, NP Drums compta amb un teixit productiu de tecnologia puntera, a més d'un equip humà altament qualificat, especialitzat i amb una gran experiència en el sector de l'artesanía musical, com s'ha fet referència a la memòria explicativa sobre mèrits i trajectòria empresarial.

De la mateixa manera que l'empresa té clars els principals objectius i metes, mai ha deixat de costat valors vitals que fan d'ella una gran marca amb una política de desenvolupament sostenible i responsabilitat social corporativa.

Com naix NP Drums

Sota la batuta de José González Alcácer, qui compta amb una gran formació en mecànica i una dilatada trajectòria professional en el sector de la fabricació d'instruments, naix en 1986 NP Drums. Empresa amb ADN 100% valencià i fruit de la inquietud i la passió per la música del seu impulsor, qui adquireix una formació prèvia de 12 anys en una empresa del sector musical.

Actualment, l'organigrama de l'empresa està format per un equip de sis persones, totes amb una acreditada i continuada formació en el sector (des de l'equip de dissenyadors fins als operaris en taller: mestres artesans de la música, lutiers).

Instal·lacions

NP Drum manté tot el procés de producció en les seues instal·lacions, ubicades al Polígon Industrial de l'Aeroport de Manises. Instal·lacions d'uns 1.200 metres quadrats, on es troben les oficines centrals, el taller de manufacturació i el magatzem de la matèria primera. Un edifici adequat a les exigències i al creixement de la demanda de producció.

Qualitat i Medi Ambient

La qualitat dels productes de NP Drums és un aspecte que la distingeix en el seu sector, ja que es tracta d'un factor clau per entrar en nous mercats i projectes de desenvolupaments de nous productes. L'empresa treballa sempre per a oferir un producte d'alta qualitat, alt disseny i de llarga duració.

Gràcies a molts clients, ha anat desenvolupant cada vegada més especificacions exclusives en la matèria primera, la producció i els acabats. Sempre baix la legislació vigent, les tendències dels mercats i les exigències del client final.

Des de l'entrada de la matèria primera al seu magatzem/taller, passant per tot el procés de producció, fins a l'entrega del producte, produeix, controla i supervisa cadascun dels passos de la cadena productiva.

Per a poder dur a terme un correcte control de qualitat, NP Drums treballa amb proveïdors de fusta, pintures, aluminis i altres matèries primeres que compleixen totes les normatives vigents i comptem amb tots els certificats exigits en matèria de medi ambient. A més, les instal·lacions de l'empresa estan al dia en els diferents controls en riscos de seguretat mediambiental i laboral i les normatives vigents al respecte. Una mostra de la seua responsabilitat social i corporativa.

Investigació, Desenvolupament i Innovació

La investigació, el desenvolupament i la innovació (I+D+i) també són tres premisses imprescindibles per a NP Drums, i així poder seguir oferint noves solucions al mercat professional. El camí fins a una producció intel·ligent i la incorporació de les noves tecnologies són cada vegada més importants. Sense perdre la identitat de l'artesania s'incorporen noves màquines de control digital per a perfeccionar el processos productius enmig de moles d'encolat en calent.

De fet, treballa contínuament en el desenvolupament de nous projectes, amb una focalització tecnològica, dintre d'un sector de producció artesanal, per a crear valor per a l'usuari final del seu producte. El 2018 l'empresa comença a digitalitzar els processos productius posant terminals de control de processos per cada àrea de desenvolupament, la nova web sincronitzada amb l'estocatge del material del magatzem i tot coordinat, ja que sempre tenim actualitzats els productes i les comandes per part dels clients i dels proveïdors.

NP Drums considera la innovació com un dels elements essencials i claus per al creixement econòmic de l'empresa. En aquest aspecte, en col·laboració amb la Universitat Politècnica de València i fons propis, està permanentment pensant en millores en tots els àmbits de producció, gestió i ús dels seus productes. Manuals de producció, fitxes de comandes, plànols de peces... tot passant per controls exigits per les normes ISO 9000.

Des del 2009 manté un conveni amb el Servei Integrat de Treball de la UPV, en l'àrea d'Enginyeria Industrial, pel qual exerceix com a empresa tutora d'alumnes en pràctiques que complementen la seua formació, alhora, en treballs de camp per a millorar els processos d'industrialització de NP Drums. També tenim col·laboració amb instituts de Manises, el Pere Boïl, per a col·laborar en el camp de les pràctiques de comptabilitat i gestió d'empresa.

20 anys de **LA COLLA D'ALGEMESÍ** *Salvador Esteve*

Des de dins l'Escola Musical de Tabal i Dolçaina d'Algemesí, la primera de tot el nostre país i amb més de quaranta anys de treball, es fundà l'any 2000, sota la direcció de Vicent Borrás "Faenes", la Colla d'Algemesí.

L'objectiu fonamental fou aglutinar a tots aquells que volien avançar en la pràctica i l'estudi de la dolçaina i instruments de percussió, constituint així un conjunt instrumental capaç d'interpretar tant música tradicional i festera de carrer com també composicions amb les noves tendències musicals, en obres específiques creades per als nostres instruments. Aconseguirem crear un gran ventall d'exploració de recursos interpretatius en la dolçaina a més d'afegir els nous timbres i ritmes des de timbals i tabals fins als més diversos instruments de percussió.

Des de la seua constitució la Colla ha actuat en cercaviles, processons, romeries, entrades de moros i cristians i tota classe d'actes festius, així com realitzant concerts en gran quantitat de pobles i ciutats arreu del País Valencià.

El nostre segon director de colla va ser, des de l'any 2004, el Mestre Pau Puig Olives.

La Colla d'Algemesí participà en l'organització de les quatre primeres edicions del Musicat d'Algemesí 1996, 1998, 1999 (aquestes primeres sense estar constituïda encara com associació) i 2000, en el de 1999 presenta la versió per a dolçaines i banda de la Muixeranga, del mestre V. López Gurrea, en col·laboració amb la Banda Simfònica d'Algemesí. L'any 2002 guanya el segon premi del Concurs d'Interpretació Ciutat d'Algemesí. En 2004 co-organitzarem a la nostra ciutat l'Aplec de la Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters de la que n'és membre i s'incorporà a la campanya SARC de la Diputació de València. També caldria fer menció a la participació en el Certamen de Colles d'Altea en la primera edició, l'any 2004, i en la tercera edició, l'any 2008.

Durant l'any 2010 se celebrà el X Aniversari de l'agrupació, destacant entre els actes commemoratius el concert amb la col·laboració de la secció de metall de la Banda Simfònica de la Societat Musical d'Algemesí i l'Aplec en què actuà com a amfitriona juntament amb tres colles convidades.

La Colla participa activament i amb plena col·laboració amb l'Ajuntament d'Algemesí, en tots aquells actes en què ens requereixen, destacant els acompanyaments d'autoritats i falleres majors durant la setmana gran fallera i nodrint de músics alguns balls en les processons de Sant Onofre i de la nostra patrona, la Verge de la Salut, processons declarades Patrimoni Immaterial de la Humanitat l'any 2011. A més, any rere any, la Colla ofereix diversos espectacles en forma de concert en el nostre poble, entre els quals podriem destacar, "Dolç cinema" a l'any 2013, "Dolç TV" a l'any 2015 i "1238, crònica d'un somni" a l'any 2017, tots ells aclamats pel públic.

I des de la seua creació, mai hem deixat de participar tant en els diversos programes d'intercanvi musical, com en els concerts de "Retrobem la nostra música", promoguts per la Conselleria i la Diputació de València.

Actualment compta amb vint-i-nou membres, setze dolçainers, un músic de metall, nou percussionistes i el nostre director.

La Colla, fidel a la seu primer objectiu, està oberta a la participació d'aquells músics que així ho desitgen, als quals sols els demanem passió per la nostra música i ganes de col·laboració, siguen o no del nostre poble.

Des de l'any 2006 ens dirigeix Antoni de la Asunción Andrés que és llicenciat en Història i Ciències de la Música i Diplomant en Professorat d'EGB en l'especialitat d'Educació Especial.

En 1984 Antoni comença en el món del tabal i la dolçaina de la mà el mestre Enric Gironés, continuant posteriorment els estudis amb Xavier Richart al Conservatori Municipal José Iturbi de València. Estudia percussió a l'escola de l'Agrupació Musical Sant Josep de Pignatelli de València.

L'any 2000 rep el reconeixement de Mestre de dolçaina de la Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters i és nomenat membre de la seua comissió pedagògica.

És un dels compositors més guardonats amb nombrosos premis per les seues obres, entre els quals destaquen:

Dos primers premis al Concurs de composició Poble de Muro (2002 i 2004) per les obres “Fantasies per a dolçaines i percussió” i “Sant Antoni”.

El segon premi en el Concurs de composició Vila de Petrer (2005) per l'obra “Nit de bruixes”.

Mencions d'honor en el concurs de composició Poble de Muro per l'obra “Rosa Carmina” i en el concurs de composició musical al Castell de Denia per l'obra “Rascanya”.

Ha sigut jurat en nombrosos concursos de composició i d'interpretació i ha compost les obres obligades als certàmens d'Altea (2006) i Manises (2008). Així mateix les seues obres són habituals als repertoris de les colles de dolçaina i moltes d'elles han sigut enregistrades en diverses gravacions.

L'any 2000 publica conjuntament amb Xavier Richart el llibre *Estudiant la dolçaina. Obres per a colla 2*.

Alterna totes aquestes tasques amb la recuperació, investigació i experimentació amb el tabal i la dolçaina, la qual cosa li ha permés impartir cursos, conferències i xerrades com per exemple “La dolçaina hui: del dolçainer a la colla”, “Història del tabal” i “La percussió llatina a les colles de dolçaina”.

L'any 2009 compon l'Himne del Centenari del Llevant U.D. al que fusiona estils moderns amb tradicionals i al que la dolçaina té un paper important.

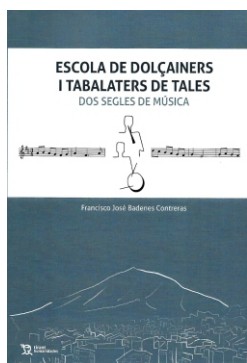
L'any 2010 rep el premi Parra d'Or, atorgat per la Colla El Terròs de Petrer, en reconeixement a la seua llavor i dedicació en el món de la dolçaina.

Destaquen també el premi “Berni” atorgat per la falla Marques de Montortal-Berni Català l'any 2013 i el reconeixement “Passet a passet” concedit per la Colla Mal Passet de Cocentaina per la seua aportació al món de la dolçaina l'any 2017.

L'any 2018 va ser nomenat II-lustre del districte de trànsit de l'ajuntament de València per la seua trajectòria en el món de la música.

Escola de dolçainers i tabaleters de Tales, dos segles de música¹ de Francisco José Badenes Contreras

El nostre company i cap de colla de l'Escola de Dolçainers i Tabalaters de Tales, Fran Badenes ha publicat, amb el suport de l'Ajuntament de Tales i de la Federació Valenciana de Dolçainers/res i Tabalaters/res un treball de molts anys de cercar, al seu poble, a Tales, el que han estat els Dolçainers de Tales i l'actual Escola.

“Tales, poble de dolçainers i tabaleters”, lema ben conegut a la comarca i on trobem que al mateix escut del poble figuren els dos instruments. Un poble de músics, contenen les cròniques que en aquests dos segles que en cada casa hi havia un músic.

Aquest llibre hauria d'haver-se presentat a l'Aplec que es pensava fer per la FVDiT al mes de maig de 2020 en aquesta població, però a causa de la pandèmia de la Covid-20, va estar impossible dur a terme i com que sempre cal veure les coses positives, com que no hi havia pressa de temps, Fran ha pogut actualitzar al màxim tots els documents, cançoners, partitures... Viure a Tales i ser reconegut per la seua gent ha estat una bona eina que ell ha sabut utilitzar.

Al segle XIX Francsico Montoliu inicia una saga familiar de dolçainers (Els Mengos) fins a 1930. Per altra banda la família de José Ramos “L'abuelo Palanques” fins a l'any 1958. Fran ens presenta els dos arbres genealògics de les dues famílies.

Al llibre trobarem un bon grapat de partitures originals i com ben bé diu Fran que cap partitura “no hauria de quedar arxivada”, ell ha fet un bon treball que cal tenir molt en compte i que tot músic ha d'estudiar amb sentiment.

Per cert, sabíeu que pianista Vicente Montoliu i Massana (1933-1977) més conegut com a “Tete Montoliu”, forma part d'Els Mengos? Aquesta data i moltes altres les podreu trobar en aquest llibre.

Ací teniu aquesta petita ressenya i esperem poder fer la presentació física en poder, sempre que la situació sanitària ho estime convenient.

Joan Josep Trilles i Font

La Foiospèdia

Com tots sabreu, una de les finalitats de la nostra federació és la de promoure l'investigació per a la formació dels dolçainers/eres i tabaleters/eres. Per dur a terme aquesta tasca cal recopilar, estudiar i difondre tot el relatiu als instruments i les músiques, així com els intèrprets que ens han permès, amb el seu llegat, gaudir del món de la dolçaina i el tabal. És, en aquest context, que s'ha d'agrair que apareguen en la red, iniciatives i treballs tant interessants com el de la Foiospèdia (www.foiospedia.es) apareguda recentment.

La Foiospèdia és un arxiu de memòria popular de caràcter local depenent de l'àrea de cultura de l'Ajuntament de Foios. Són arxius que busquen arreplegar coneixement, costums i altra informació fonamental del poble. Ens hem alegrat molt del protagonisme que aquesta pàgina li dona als nostres instruments:

“Un patrimoni cultural immaterial propi de Foios és la seua tradició musical al voltant de la dolçaina i el tabalet. En este sentit, es tracta d'una tradició vinculada també a una família: la família Xirivella.”

Amb aquesta introducció trobarem una ampla entrada sobre aquesta família: <https://foiospedia.es/portfolio-item/fotos-dolcaina-xirivella/>

També és molt recomanable escoltar o llegir l'entrevista realitzada per Robert Cuenca i Montagut, en 2016, a Rosa Xirivella, la primera tabaletera del País Valencià: <http://foiospedia.es/portfolio-item/rosa-xirivella-robert-cuenca/>

Les persones que vam conèixer a Pepe Palau i a Rosa Xirivella, ens sentim molt contents i reconfortats del tractament que Foios dedica al seu patrimoni musical i als seus protagonistes. Donem l'enhorabona a la magnífica iniciativa, i desitgem que les nostres poblacions prompte seguísquen l'exemple.

Els iniciadors de la nisaga de la família Xirivella. Font: Foiospèdia.

Eduard Caballer i Baquero

Lliurament de diplomes als guanyadors del I Concurs de Portades El Faristol

Volem donar les gràcies a tots els qui participaren al I Concurs de Portades de la Revista El Faristol.

En aquesta ocasió, vos presentem als qui han estat els guanyadors del I Concurs de portades El Faristol. I us animem al fet que participeu en les pròximes edicions.

El jurat es va reunir amb data 22 de setembre de 2020 mitjançant vídeo-cridada. Els membres del Jurat del I Concurs de Portades "el faristol": Joan Josep Trilles, Eva Ortiz, Paco de Domingo, Eduard Caballer, Ramón Ventura i Susi Gabarda. Una vegada vistes, classificades i seleccionades totes les portades presentades a aquest concurs i després d'una valoració conjunta i posterior votació individual per cada component del Jurat, han sigut premiades les següents:

*Primer Premi
Portada n°1, de l'autor
Manolo Torrens Berenguer
de la Colla El Cascabot.*

*Segon Premi
Portada n°3, de l'autora
Maria Ortega Ferrer
de la Colla d'Al-mansaf.*

Moltes gràcies per la vostra participació i enhorabona!

el faristol

Recordeu que podeu enviar-nos informació de les vostres activitats
(actuacions, exposicions, conferències, concerts, festivitats, tallers, trobades, etc.),
quan estiguen programades al nostre correu

elfaristol@xirimita.com

per al faristol del segon quadrimestre de 2021.
També vos recordem que podeu fer les vostres aportacions d'articles,
notícies i comentaris que vulgueu publicar en la nostra revista.

INSTITUT VALENCIÀ DE CULTURA

GENERALITAT
VALENCIANA

Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

INSTITUT
VALENCIÀ
DE CULTURA